

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre . . . . . 10 — kr.
Félévre . . . . . 5 " "
Negyedévre . . . . . 2 " 50 "
Egy hónapra . . . . . 1 " "
Egyes szám ára 4 kr

Felelős szerkesztő: **BARTHA MÓR.**
Főmunkatárs: **Dr. KIRÁLY PÉTER.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:

100 szavas petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többször
hirdetésekké alakítottak azután jutányos áron vetetnek fel. Bélyeg-díj ma-
son külön bejegyzéssel 30 kr

Kegyelmes humorista.

(T—s.) Elévülhetetlen érdemei vannak Perczel Dezső belügyminiszternek a sokszorosító ipar fellendítése körül, csak azzal nem vagyunk tisztában, hogy a belügyi tárca a litografáló gépek kedvéért van-e. Valószínű, hogy azért mert máskülönben hogy történhetnék meg az, hogy a törvényhatóságok valóságos áradatában usznak a körrendeleteknek?

Nagy férfiaknak többnyire vannak apró gyermekes kedvteléseik. Tudja ezt a belügyminiszter is nagyméltósága és mert tudja, hát gyártja szép egymásutánban a körrendeleteket.

Meghatóan kedvesek ezek az apróságok. Annyi naivság játszi tréfa érzik ki belőlük, hogy szinte kiérzik szerzőjük romlatlan kedélye. Elegánsak is ezek az apró ukázok, fermák. Mintha csak sorban frakkba öltöztette volna őket nagyméltósága megteremtőjök.

Átérik haogjukon a humor, az elegáns francia esprit. Milyen szellemes tréfa volt legutóbb is az az ügyes szabályrendelet a tudóvész dolgában. Hahaha még most is nevetjük kegyelmes uram. Nevetik az összes hivatalok, melyekbe vigszágot, jókedvet hoznak azok a kedves kis szabályrendeletek.

Apróságok Bismarckról.

(Bismarck és Armin gróf.)

Az 1870-iki háborus esztendőben történt, Russel lord audenciára ment Bismarckhoz és várnia kellett, míg Armin gróf kijön a hercegtől. Nem kellett sokaig várakoznia. A gróf kijött és zsebkezdőjevel borzasztó módon levezgette magát és mohón szivta be a friss, tiszta levegőt.

Rettenetes hely a Bismarck szobája, panaszkodott nagy kapkodással a gróf. Olyan sűrű dohányfüst van nála, hogy alig lehet látni és olyan erős szag, hogy majd kimarja az ember szemét. Kérnem kellett, hogy nyissa ki az ablakot. Nem érttem, hogy lehet ilyen atmoszférában existálni.

Mikor a lord belépett Bismarckhoz, a herceg első kérdése ez volt:

— Nem bántja, hogy az ablak nyitva van? Ki kellett nyitnom, mert nem bírtam már ki. Ez a gróf Armin olyan rettenetesen parfümözi magát, hogy valósággal megbetegíti az embert a ruhájából kiömlő illattal. Nem értem, hogy tud abban a atmoszférában existálni, mert állandóan körül veszi.

Bismarck és gróf Armin különben sem igen szívelhették egymást. Pörös felek voltak már régi idők óta.

Persze ilyen sikerült dolgot csak az ihlet perczében produkál a genié. Nagyméltóságod azonban nemcsak genié hanem lángesz is és tud olyat teremteni, ami állandóan hálás téma unalmassá még sem válik, mert kacagtató, hahaha . . . bocsánat ezért az illetlen nevetésért, nem is haragudhat érte, hiszen ami illetlenség van benne az elismerés az ön utólerhetetlen humora iránt.

Igaz azzal az állandóan hálás témáról, hahaha . . . bocsánat, az ön kórházi hiénái Milyen kacagtató dolog az az ön Szabó Mártonja, aki máskor Savanyu János és aki azáltal, hogy »különböző betegségeket simulálva kórházakba tartózkodik és ez által törvényhatóságának ok nélkül kiadásokat okoz, mondom ez a Szabó Marton és Savanyu János az ön lángeszének kiváló szüleményei.

Laikus ugyan csóválhatja a fejét ezen a tréfán, de annak nincs érzéke a szellem iránt. Mert azokban a bizonyos szabályrendeletekben minden harmadik esetben hatvan nyolcvan éves emberekről van szó. »kik különböző betegségek ürügye alatt kórházakban véte-
tik föl m gukat.

Rokkantak menhelyére, ezt tudja a

bülgyminiszter ur jól, csak olyanokat vesznek fel, kik legalább is sógorsági viszonyban állanak egy-egy püspökkel. Miután azonban püspökök csak korlátozott számban vannak az összmonarchia területén, azok az emberek, akiket az utcára dob a társadalom vénségökre, oda vágnak a pompás, kényelmes kórházba, ahol mindennap meleg étel, vetett ágy, fűtött szoba van. A fűtött szoba nevezetesen télen érdemel figyelmet, mert ekkor nemcsak a korcsolyának van szezonja, — hanem az elfagyott lábaknak is.

A kegyelmes ur csak humorizál tovább, de a dolognak egy kis hibája van. A közegei komolyan veszik ezeket a szellemes tréfákat és a Szabó Mártonok az utcára kerülnek nyolcvan esztendőszabó Mártonok. A korcsolya évad szezonjában is.

Várjuk hát azt a bizonyos külön körrendeletet, melynek kiállapján ott díszleg ez a szó: Komoly. Hátas kedvéért gyászkerettel is körül lehet venni. Küldje meg benne a belügyminiszter a fölvilágosítást, hogy csak tréfa számba mehet ez a tengernyi körrendelet.

Akkor aztán majd humorizálhat tovább.

(A Bismarck haja)

Bismarck haja csak akkor vált nevezetessé, mikor mar — elfogyott. Csak három szál maradt belőle, három árva szál a nagy kemény koponyán. Hanem erről a három szálról egész Európa beszélt. Valósággal szál-lőgévé vált ez a három magányos hajszál. És milyen sokan szerettek volna egy szálat ebből a háromból!

Jámbor, lelkes és pénzes amatőröktől hányzor csáltak ki többször tízezer márkát, állítólagos Bismarck hajszálakért! — Persze, ezek mind hamisítványok voltak, mert az a három szál, amely a világ figyelmét magára terelte, holtáig megmaradt helyén.

(Egy fénykép története.)

Érdekes története van annak a képnek, melyen Bismarck Pauline Luccának, a hírneves művésznőnek oldalán látható.

Bismarck és Lucca Ischlben nyaraltak.

— Kegyelmes ur, — mondotta egy de-
rült reggelen a művésznő, kísérem el a fényképészhez.

— Nem lehet, felelte Bismarck mosolyogva — a fodrázomat várom. (Akkor ugyanis még volt haja Bismarcknak.)

De Lucca kisasszony nem hagyta abba

kérését és a vaskanczellár makacs akarata végre is meglágyult.

— Legyen hát, ha úgy akarja.

És megjelentek a fényképész műtermében.

— Kegyelmes ur, kiáltott fel a leány a mester készülődései között, milyen nagyszerű lenne, ha mi együtt fényképeztetnők le magunkat.

És két nappal később megszámlálhatatlan mennyiségben árultak a nevezetes hirre jutott fényképet.

(Bismarck és a nők.)

Bismarck nem igen volt szereími kalandok hőse; csupán a politikával foglalkozik asszonyok érdekelték, de ezek iránt legyőzhetetlen ellenszenvet érzett. Innen származik elfogultsága a lengyel nők iránt, bár azok testi és lelki bajainak egyébként a legnagyobb elismeréssel adózott. Szinte az örömteljes meglepetés felkiáltásának hangzik, mikor Bismarck Thun grófnéről, a frankfurti követ nejeről egy levelében így ír:

— Ez az asszony kedves, kellemes házat vezet, és nem foglalkozik — politikával.

Hogy az asszonyoknak Bismarck minő szerepet szánt, azt világosan kifejezi abban a beszédében, melyet Friedrichsruhában, 1804. márczius 30-án, a nők egy tisztelgése alkalmával mondott.

BELFÖLD.

A kiegyezés. Thun miniszterelnök és Kaizl pénzügyminiszter még e hét folyamán Bécsbe érkeznek, hogy Bánffyval konferáljanak, ki szintén oda érkezik, mielőtt Ischlbe megy, hogy az uralkodónak jelentést tegyen. A miniszterek értekezése a kiegyezésre vonatkozik. Igen fontos az, hogy a két miniszterelnök egyszerre megy Ischlbe az uralkodóhoz.

Az ipartestület érdekében.

(Muszaj?)

Debreczen aug. 2.

Tagadhatatlanul szép az eszme, melynek érdekében fáradoztak — e sorok szerény írójával együtt — mindazok, a kik Debreczenben önálló ipartestület szervezését és felállítását megvalósítani kívánják. De egyszerű felfogásom s önzetlen meggyőződéseim szerint nem válik be minden alkalommal expediensnek az az elv hogy a cél szentesíti az eszközöket — nem válik be különösen a jelen esetben, a mikor egy tekintélyes erkölcsi testület szervezése érdekében fáradozunk. Az ipartörvény precízise megszabja mindazon föltételeket, a melyek elengedhetetlenül szükségesek ahhoz, hogy az ipartestület megteremtésének régi nemes ohaját valósággá változtattuk.

Egy létesítendő erkölcsi testület köztelentelével sehogy sem tudom én összeegyeztetni, nem tudom sem e testülethez, sem hozzánk önértékes törvényisztező iparosokhoz méltónak tekinteni a szervezésnek és alkotásnak azt a módját, melyet csak a törvény világos rendelkezésének megkerülésével használhatunk fel a cél megvalósításához eszközül.

Ha nem képesek ez idő szerint debreczen város iparosai a maguk kebeleiből egy olyan többséget a discussió sorompójába állítani aminőt a törvény követel ahhoz, hogy az ipartestület megalakulhasson, ha több azok szama a kik e testület megalakításának szükségét nem látják . . . . nem értem, hogy miért ne láthatná be a kisebbség

azt, hogy nálunk egy ilyen autonom testület szervezésének ideje még nem következett be s a viszonyok még nem érlelődtek meg hozzá!

De vajjon képes-e egy társadalmi osztály közérdekének szolgálatára hivatott organum erkölcsileg úgy, mint anyagilag egyaránt existálni a kisebbség támogatása mellett, de a többség ellenére?!

Hakellő értéke szerint becsüljük meg társadalmi helyzetünket és azon testületet, mely speczális érdekeink képviselője és támogatására lenne hivatva . . bizonyára beláthatjuk mindannyian, hogy ezzel akéreléssel csakis óvatosan és nemes előrelátással számolhatunk le úgy, amint azt tőlünk a törvény és a legzigorubbán bíraskodó józan közvélemény egyaránt megkövetelik.

Egyáltalán nincs tehát szükség ez idő szerint ipartestület felállítására, mert ha szükségük lenne rá, ezt a többség sürgetne bizonyára, ez pedig *conditio sine qua non*, mely nélkül törvényesen e testület felállításáról szó sem lehet, mi pedig a törvény prestízstét magunktól eldobni nem kívánjuk.

Következményeiben is hálátlan lenne egy ilyen nagyfontosságú társadalmi kérdésnek tapintatlan módon, az erőszak mentelen eszközével leendő megoldása. Ellentétbe hozhatna ezen eljárás a különböző iparososztályokat egymással — a viszálnak s a békétlenségnek átkos magvát hinthetné el közöttük, erre pedig minékünk sem erkölcsi és anyagi reputatióink érdekében nincs semminemű szükségünk de nincs szüksége azoknak sem, akik egy létesítendő ipartestület megalakítása mellett többséget összehozni kívánnak a jövőben: szükségük egyáltalában nem lehet.

Az újítás, az uralkodó állapotok megváltoztatása csak akkor lehet üdvös, ha az ilyen változás a haladásnak, fejlődésnek s tökéletesedésnek jelegét viseli magán, de újítani ott, ahol az újítás által okozott erkölcsi és anyagi romlás sokkalta érzékenyebb, mint amennyi jót biztosít a létező állapotok megváltoztatása — tulbecsülni egy létesítendő intézmény értékét saját veszedelmünkre — ez az eljárás a józanész törvényeinek is érzékeny megsértése volna. . . .

Miért ne várhatnók be tehát azt az ügy sem sokára elkövetkező időt a mikor közöttük egy többség tömörül a fölvetett eszme

— A nőnek — ugymond — legszebb hivatása a családi élet, mely sokkal áldásosabb, mint a férfiaknak a közélettel járó hiu partoskodása.

A nők modern mozgalmainak Bismarck soha sem volt barátja.

De mindez nem gátolta őt abban, hogy a nőkkel szemben mindenkor lovagias legyen.

Regényes kis epizódnak hőse volt 1862-ben Bismarck a pyrenei hegységbe történt utazása alkalmával. Avignonban a Beau-sejour nevű szállóban egy frankfurti patricius-sal, Lünning urral es ennek fiatal nejevel ismerkedett meg, kik nászuton voltak.

Bismarck igen barátságosan társalgott földijeivel és a közös table d'hote után kirodulást proponált, hogy a város környékében gyönyörködjenek. Épen mikor az új házások melle t a kocsiiban helyet foglalt, kapja Vilmos király sürgönyét, melylyel ez Berlinbe szólítja, hogy a porosz miniszterelnökséget atvegye.

Bismarck a sürgöny tartalmából nem csinált titkot és azt a reményét fejezte ki, hogy sikerülni fog a nép képviselőit a kormánytól kibékíteni.

Barangolásaik közben a fiatal asszony egy virágzó olajfáról egy kettős ágacska tört le és azt bájos mosolylyal Bismarcknak nyújtotta.

— Legyen ez, ugymond, előhírnöke az ellenfeleivel kötendő békének.

— Csak az egyik felet fogadom el, felelt Bismarck mosolyogva és az egyik ága letörve, a másikat pedig e s avakkal adta vissza a fiatal asszonynak :

— Ez olaj ág másik fele, asszonyom, legyen előhírnöke boldog család életük örök békéjének.

Es elővett a tárczáját, s abban az olajágot gondosan elrejtette.

(Lánynézőben.)

Nőtlen korában több házról is megfordult leánynevezőben és itélete nem volt mindig kedvező. Egy alkalommal így nyilatkozott az egyik leányról, kit szívesen adták volna a már akkor is nagynevű emberhez.

— Megismertem. Szemei tengerszínűek, arca elbájoló, — de rövid idő múlva elveszti teint-je üdeségét és arca vörös lesz. Huszonegy óra alatt megszerettem és ugyanannyi idő alatt megutálnám.

(Bismarck és amerikai barátja.)

Bismarck legjobb barátainak egyike Motley amerikai politikus és történetiró volt. A hatvanas években egyszer a következő kedves levelet írta a herezeg barátjának

„Jack édesem, hol az ördögben vagy és mit csinálsz, hogy soha egy szót sem írsz? Én reggeltől estig folyton dolgozom, mint egy rabszolga, neked meg semmi dolgod sincs.

zászlója alá, melynek határozatában foglalt kizakarát rendületlen s szilárd alapokra építi a létesítendő ipartestület organumát . . . Miért akarja ma egy kisebbség a törvény megkerülésével — tehát törvénytelen alapon — es erőszakos módon forgatni fel a létező állapotokat, hogy ipartestületet létesítsen, a melyre szükségünk ez idő szerint nincs. A törvénytelenesség, akarki által követetik is el, csak törvénytelenesség! az a körülmény pedig: hogy a törvénytelenéget a hatóság vagy maga a belügyminiszter követi el, épen semmit sem változtat a tény minősítésére mert a törvénytelen eljárás, ha az tudva történik így is, úgy is, amugy is és mindenképen az emberi cselekvények hitványaságai közé tartozik.

Mielőtt tehát a kisebbség törvénytelen eszközök igénybevételére határozná el magát, vessen számot szigoruan a következményekkel, mert hiszen azt bizonyáranem kívánhatja a többség, hogy helytelen eljárása iránt igazságos ne legyen igazságos pedig csak úgy lehet ha súlyos elítéli mindazt, a mi meggondolatlanul történik s a fennálló törvény határozott rendelkezéseit s a közérzületet egyaránt sérti.

Egy iparos

Jeremiás siralmai.

— A nemzetiségek és a közös hadsereg. —

Debreczen, aug. 2.

(E.) Jeremiás ezuttal a Schwarzenberg Károly névre hallgat, de ez a név valószíniűleg álnév. Füzetet adott ki Münchenben és abban azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy a nemzetiségek ama küzdelmei, melyekről utóbbi időben elég gyakran volt szó; milyen hatással lehetnek az osztrák-magyar hadsereg egységére. Szó sincs róla, sok az érdekes adat, a megdönthetetlen igazság ebben a füzetben, de egynemű része csak a már megszokott panaszokdó a magyarság fejlődése miatt.

A füzet elsőben is statisztikai adatokkal bizonyítja, hogy az osztrák-magyar monarchia csak addig állhat, a míg a hadseregben a német nyelv dominál. Hiszen mihezt kevésbbé vigyáztak a hadseregben a német nyelv egységére, mindjárt baj támadt. 1848-ban Olaszországban Radetzky seregből olasz zászlóaljak átszöktek az ellenséghez, 1849-ben pedig egész hadsereg lett a forradalmárok segítője. A forradalom leveretése

A helyett, hogy a lábaidat valami isten tudja milyen színű falnak dülleszted, inkább irhatnál néhány sort. Nem levelezhetek rendszeresen, mert akárhányszor megcsik, hogy napokon át nincs egy szabad negyedórá, hogy sétálni mehetnék. Hanem téged, lusta fráter, téged mi sem akadályoz meg abban, hogy öreg barátodra gondoldj! Mikor lefekszem, tekintetem arczképedre esik és sokaig gondolok rád, késő éjjelig. Miért nem jössz már egyszer Berlinbe? Innét Bécsig talán negyedrésze annak a távolságnak, amely Amerikát tőlünk elválasztja. Az ut hat nem oly igen nagy. Miért nem jössz még sem? Én és a feleségem rendkívül boldogok volnánk, ha látogatásoddal fölélenkítenéd egyhangu életünket. Mikor akarsz jönni és mikor jöhetsz? Esküszöm, hogy szakitok magamnak ahhoz is időt, hogy a régi lakásunkat fölkeressük s hogy betérjünk egy ital borra Gerolthoz, ahol nem engedték meg neked, hogy hosszú lábaidat a székre fölrakod. Dobb sarokba a politikát, kelj utra és látogass meg. Igérem, hogy az „Union Jack” jó rajnai borok mellett jól fogsz mulatni nálam. Ne felejtkezzél el barátodról és barátod feleségéről, aki ép úgy szeretne látni, mint én, vagy legalább leveledet olvasni. Légy oly jó barátom, jöjj, vagy írj.

Bismarck od.

után a veszedelmes magyar és olasz elemét és szláv. nemzetekbe osztották be és ezzel az egész hadsereget megmergezték. Az eredmény már meglátszott 1302-ben, a mikor magyar és olasz ezredek részint megtagadták az engedelmességet, részint átpartoltak az ellen-séghez.

Most még rosszabb a helyzet. Ma már nem ritka az olyan eset, a milyen az 1885. évi csehországi hadgyakorlatokon történt. — Cseh őrjárat jelentést hozott és a tiszt kérdése az őrjárat vezetője ezt felelte:

— Nerozumim. (Nem értem.)

Utána lengyel ulanosok jöttek lengyel jelentéssel. a kiknek parancsnoka a tiszt német kérdésére így felelt:

— Neznam. (Nem értem.)

Végre magyar huszárok magyar jelentést hoztak és ezek felelte ez volt:

— Nem tudom.

És bár a tatai császárgyakorlatokon azért csináltak annyi baklövest, mert a nemet nyelv hiányos ismerete miatt rossz volt a hirszolgalat, mégis egyre nagyobb tért adnak a hadseregben a magyar nyelvnek. A budapesti ludovikából katonai akadémiát csináltak és a kik ebből a magyar intézetből, ahol magyar nyelven tanulnak, kerülnek ki, azok a közös hadseregben is lehetnek tisztek. A hadseregben mindegyre több az olyan tiszt, a ki legszívesebben anyanyelvén beszél és a nemet nyelvet gyűlöli; ezekhez kell még számítani azokat a szabadságot tiszteket, a kik többet törődnek hazájuk kívánságaival, mint Nagy-Ausztriával. Bizony haboru esetén nem lehet hőstetteket várni az ilyen tisztektől.

A hadsereg vezetősége arra törekszik ugyan, hogy a nemzetiségek aspirációit ellensúlyozza, de munkájának nem volt látszatja. Az ezrednyelv mindjobban ervényesül és az ezred külön nyelvvel együtt elesőbbek lesznek a nemzetiségi ellentetek. Ma már ritka az olyan kaplar és őrmester, a ki németül tud írni.

A magyaroknak már külön magyar honvédségük van és egész nyíltan az egész hadsereg megmagyarosítására törekvesznek.

A tisztek és alisztek gyermekei nem járhatnak német iskolába, magyarul kell tanulniok és a helyett, hogy német iskolákat állítanának, meg a netán meglévőket is megszüntetik. A vége az lesz a doognak, hogy a hadsereget is az a sors éri, mint az iskolaügyet: szláv, lengyel és magyar befolyás szétdarabolja.

Nagyjában ezeket panaszozza el a füzet, melynek írója sajnálattal konstatálja, hogy az osztrák-magyar birodalom szláv és magyar nagyhatalmi törekvéseknek lett a középpont, hanem Prága, Krakó és Budapest.

Nemesíteni kell mindent, a magyar nyelvnek nincs helyt a katonaságnál: ezt indítványozzák Jeremiás siralmai.

A színházi páholyok.

Debreczen. aug. 2.

Valóságos harc folyik minden színi évad elején a páholyok bérlétéért. Ismét fennáll itt a régi tétel, hogy sok az eszkimó és kevés a fóka. Sok a bérlő, kevés a páholy. Bérelni azért mindenki akár. Egyrészt mert a páholyok kényelmesek és elegánsak, másrészt pedig azért, mert olcsók.

Tény, hogy a színház legelegánsabb legkényelmesebb helyei nemcsak aránylag, hanem tényleg is a legolcsóbbak. Ezért van az a küzdelem, mely értük minden idény elején folyik. Legalább is még egyszer annyi páholy bérlő van, mint a mennyi páholy. És mert a szin-

házi bérlő közönségnél ezen eset áll fent, nem volna helytelen ezen a dolgokon változtatni:

Fel kell emelni a seinházi páholyok árát!

Nem a direktor zsebe érdekében gondoljuk ezt keresztülvinni, hanem ez is egy szerény tömb akar lenni ahhoz a koloszushoz, a milyennek mi Debreczen város művészetét képzeljük.

Tény, hogy a város büszkén utalhat arra az áldozatra, melyet a színészetnek hoz és feltétlen elismerés illeti érte. Kétségtelen az is, hogy a vidéki színészet immár küszöbön fekvő kérdésének megoldásánál Debreczen város szingazgatója számára tizezer forint évi szubvenzió lesz kiutalva állami segély gyanánt.

Nem tudjuk hát elgondolni, hogy miért részesüljön ilyen viszonyok között, melyek a színművészet niveauját emelik a páholybérlő közönség majdnem forma szerinti kedvezménybe?

Erre okot találni nem lehet.

Az a vetélykedés, mely a színház páholyaiért, már komikus háboruvá is fajul, okadatoltta teszi, hogy a legjobban látogatott színházi ülőhelyek, a páholyok árát *ötven százalékkal felemelje a színházi bizottság.*

Városszerte dominál ez a nézet, mely valóban üdvös hatással lehetne, mert új és természetes pénzforrást nyitna a színház számára. Egy év múlva már érezhetnők is ennek az új forrásnak a hatását, mert a pályázatnál ezt a jelentékeny jövedelemzaporodást nagyon számon vennék a pályázók.

Debreczen városa olyan szintársulathoz juthatna, mely minden tekintetben elsőrendű és kifogástalan volna.

Mert az iránt egy pillanatra se lehet kétség, hogy a páholyok bérlő nélkül maradnának, még ha felis emelik azokat ötven százalékkal.

És mindezek után felmerül még egy jelentékeny és a város anyagi viszonyait szívükön viselő polgárok előtt nagyfontosságú tény, a mely nem más, mint ezen cikk eredménye. «Ez az egyedüli mód a szubvenzió redukálására anélkül, hogy a színészekből bármily összeg is elvonassék.»

Augusztus 2.

1848—98

— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —
(Dr. K. P.) Öt hosszú évtized viharzott el fejjünk felett azóta, hogy egy ilyen napon a barbar keletnek vérszomjas csordái a tyrannizmus sebző ostorával véresre verték és azután gya-

lázatos rabszolgaságba kergették a magyart... De bár kicsavarták kezünkből a szabadság hős csatáinak rettegett fegyverét rablánczra vertek és kintpadra hurczoltak bennünket, lábball tiporva minden humanizmust, becsület és szent jogot: nem ölhettek ki a magyar nemzet lelkéből a haza és szabadság einémithatatlan istenösztönét... a börtönök sötét országában csak megpihent, de meghalni nem tudott a magyar... és visszanyerve vesztett erejét, az örökigazság [menydörgő szavával megfagyasztotta zsarnokaink ereiben a vért.

És újra felkelt koporsójából Magyarországot és újra államná lett...

Emlékezzünk meg a kegyelet és részvet nemes érzetével azokról, kiknek bolttesten keresztül juthattunk el az évszázadok óta nélkülözött szabadság ígért földjére... oh hányszor öntöztük már meg kiontott véré- rünkkel.

Árpád örökségének drága hontjait, oh hányszor kell még küzdelmeink verejtékével adoznunk, a míg méltó jutalom gyanánt az igazi szabadság és egyenlőség nyugalom párnáin haboritatlanul megpihenhetünk?!

Emlékezzünk és kegyeletünk az elhullott hősök porai felett legyen olyan önzelen fentkölt és nemes, mint az a lelkesedés volt — melylyel ők egy szebb jövő zálogául feláldozták magukat a honért!

Ha ilyen kegyelettel adozunk a multnak, ez megacélozza erőnket a jövő viszonyltságaihoz, s minékünk annyit kell még adoznunk és küzdenünk, míg egy szebb kornak fényes napja ránk virad... s küzdelmeinkhez az erőt és kitartást mi adhatná meg inkább lelküknek, mint a visszaemlékezés a multa, melynek minden gyásza és szenvedése olyan fecsleges, olyan isteni.

Az 1849. aug. 2-án vívott debreczeni csata évfordulati kegyeletos ünnepélye, melyet a városunkban maradt tanuló ifjuszág rendez Debreczen város hazafias polgárságával együtt a következő programmal fog lefolyni:

Három órakor gyülekezés a főiskola előtt. Kivonulás a honvéd sirokhoz.

I. A honvéd siroknál:

1. »Szentelt hantok«, éneklí a munkás dal gyűlet.
2. Emlébeszéd, tartja Kovács József 4-ed éves joghallgató.
3. »Apothezis« éneklí a Petőfi dalkor.
4. »Honvédek sírján«, írta és szavalja Kun Béla 3-ad éves joghallgató.
5. »Hymnus«, éneklí az ácsifjuság dal-egylete.

II. Az emlékkertben.

1. »Szabadságdal«, éneklí a városi dal-egylet.
2. »A magyar Messiás« írta Kovácsi Kálmán, szavalja Sipos Béla 3-ad éves joghallgató.
3. »Szózat« éneklí az iparos ifjak dal-egylete.

Táviratok.

Bismarck halála.

Berlin, aug. 2. Á (Debr. ered. táv.) Bismarck herceg elhunyt a foglalkoztatja még ma is a főváros egész népét, és az egész közéletet. Az összes állami és városi középületeken, valamint sok magánházon felár- boczra eresztett lobogók lengenek. Az első állami épület, a melyre vasárnap reggel ki- tűzték a lobogót, a birodalmi kancellári pa- lota volt. Aztán következtek a birodalmi hiva-

talok, a miniszteriumok, a birodalmi gyűlés épülete és a képviselőház, a polgári és katonai kabinet, a vezérkari épület, az egyetem, az akadémia, a muzeumok, a szertár, a pénzverde és a kaszárnyak, Frigyes császár özvegyének palotája, Frigyes Lipót herceg palotája, valamint a szövetséges államok követ-ségeinek palotái. A városi tanács rendkívüli ülésen fogja megállapítani, hogy minő tisztességben reszesítse Berlin városa az elhunyt herceget, a ki diszpolgára volt. A Szentháromság templomban, a melyet Bismarck herceg gyakran látogatott. Dr y a n d e r udvari főprédikátor megindult szavakban emlékezett meg az elhunytól. A berlini diákság koszorukat szándékozik letenni Bismarck herceg koporsójára Friedrichsrubeban.

Az orosz lapok Bismarokról.

Szt. Pétervár, aug. 1. (A «Debr.» ered. táv.) A lapok kivétel nélkül elismerik Bismarck kiváló genialitását és nagyságát.

A «Novoje Vremja» igazi nagy ember és minden idők leggenialisabb diplomatájának nevezi, akinek neve sohasem fog eltűnni a történelemből. Németország Bismarckban önmagának egy részét veszítette el.

A német «St. Petersburgi Zeitung» az elhunytat korlátlan bámulattal adózik, mint politikus és ember iránt való tisztelete kifejezése mellett, a legnagyobb németnek nevezi és hangsúlyozza ama törekvését, hogy Oroszországgal jó viszonyt tartson fenn. A «Svjet» elismeri az elhunyt nagyságát.

A király kegyelele.

Bécs, aug. 2. Bismarck herceg halála alkalmából Ő Felsége táviratilag fejezte ki részvétét úgy a gyászoló család, mint II. Vilmos császár előtt. Goluchovszki gróf és kir. hadügyminiszter a kormány nevében táviratilag tolmácsolta a megmérhetlen veszteség felett való legbensőbb részvétét.

Vilmos császár távirata.

Berlin, aug. 1. A Debr. ered. táv. A Reichsanzigeiger gyászkerettel jelent meg és közlést tesz Vilmos császár következő táviratát, amelyet tegnap küldött Bismarck Herbert hercegnek:

»Mély gyászszal osztozva a fájdalomban, amelyen drága, nagy halottért Önöket mindnyájakat eltölti, én is siratom az elvesztését Németország nagy fiának, akinek hűség közremunkálása a haza újraegyesítésének művében megzerezte számára Istenben boldogult Nagyatámnak, a nagy császár Ő felségének barátságát egész életére és az egész német népnek elvülhetlen hátlját minden időkre. Tetemének a berlini dombban, eleimnek oldala mellett fogom kijelölni a nyugalóhelyét.«

A császár tíz napi udvari gyászt, a hadsereg részére pedig nyolcz napi gyászt rendelt el. A lobogók az összes birodalmi középületeken felárbozra eresztve maradnak egész a temetés utánig.

A Reichsanzigeiger hosszabb cikkben méltatja Bismarck hallhatatlan érdemét, a kiben a haza legnagyobb fiát veszítette el.

A császár érkezése.

Kiel, aug. 2. A Debr. ered. táv. Vilmos császár megérkezését ma este 10 óra felé várják. Hír szerint a császárné, a ki lemondott a koburgi utjáról és ma d. e. indult el Wilhehushóheből, megfogja várni a császárt. Azt hiszik, hogy a császári pár holnap d. e. együtt utazik Friedrichsrubén keresztül az új palotába.

Elhunyt herceg.

Hirschberg, aug. 2. A Debr. ered. táv. IX. Henrik, reussi herceg (az ifjabb ágból)

ma d. e. Neuhoff kastélyában, Schmieberg mellett, meghalt.

Személyi hír.

Ischl augusztus 1. (A «Debr.» ered. táv.) Kállay közös pénzügyminiszter ma reggel ideérkezett és delben Ő Felsége fogadta; azután részt vett a családi ebéden. Kállay délután visszautazik Bécsbe.

A «Donau» utja.

Bécs, augusztus 1. (A «Debr.» ered. táv.) Távirati jelentés szerint a «Donau» orosz rak magyar hadihajó tegnap befutott a Wight szigeten levő comeri kikötőbe. A hajón nincs semmi baj.

Sorsolások.

Bécs, augusztus 1. (A «Debr.» ered. táv.) Az olasz vörös-kereszt sorjegyek mai húzásánál a 20.000 lírás főnyeremény a 3002 sor 48 sz. a 2.000 lírás 2. nyeremény a 4411 sor 4 sz. sorjegyre esett, 1.000—1.000 lírát nyertek: 5582 sor. 23 sz. és 11216 sor 21. sz.

A háboru.

Washington, aug. 1. A békefeltételek megváltoztatása, amelyet Cambon francia nagykövet eszközölt ki, a Filippi szigetek jövőjére vonatkozik. Miles tábornok távirata jelenti, hogy mihelyt valamennyi csapat partra szállott, azonnal készen lesz az előnyomulásra. A tábornok azt kívánja, hogy a vámtarifát ama kikötőkben, amelyeket az amerikai csapatok Puerto-Ricon megzaboltak, döntés végett Mac Kinley ele terjesszék. Addig a jelenlegi tarifa marad érvényben, Puerto Ricon a kormányzást illetőleg Miles tábornok ugyanazokat az utasításokat adta, amelyeket a Filippi szigetek és Santiago de Kuba kormányzatát illetőleg.

Key-West, aug. 1. Eddig még meg nem erősített hír szerint az amerikaiak Kuba szigetén a neuvitani kikötőt állítólag bombázták. A spanyolok kiűritették a várost. Az amerikaiak elvtgák Sague le Prandenél a Tabarquin spanyol gőzhajót, a mely szén és élelmiszer készlettel érkezett a kikötőbe.

Budapesti áru és értéktőzsde.

— Reich Jenő és Társa jelentése. —

Távirati tudósítás. aug. 2.

Határidőüzlet.

Zárul 1 órakor.

Buza őszre	8.11
Tengeri juliusra	4.10
» augusztusra	4.92
Rozs őszre	6.43
Zab szeptemberre	5.32

Értéktőzsde.

Zárul 1 órakor.

Osztrák hitelrészvény	361.50
Magyar »	397.60
Államvasuti	361.50

HIREK.

* **A szerkesztőségéből.** Dr. Király Péter, kit úgy költeményei, mint vezércikkei valamint könyveiről a «Debreczen olvasókörzönsege előnyösen ismer, elfoglalta szerkesztőségünkben a főmunkatársi helyet. Örömmel tudatjuk e hirt olvasóinkkal, kik bizonyára szíve en fogadják, hogy dr. Király Péter ki a főváros legelőkelőbb lapjainak volt eddig cikkírója, tevékenységét ezentúl a «Debreczennek» szenteli. Farkas Mihály, aki eddig az Országos Hirlapnak volt munkatársa szintén belépett szerkesztőségünkbe.

* **Nagyon sok a május elseje.** Valami meghatóan kedves van abban a szokásban,

ami a vidékeken még ma is divik. Nincs is olyan leány, akinek egy feketé czilinderes legény ezen az éjjelen el ne huzatná:

Minek a szőke en nekem...

Van, viszont, aki fordítva állítja fel ezt a tételt és az iránt tudakozódik szerelmes mollban, hogy minek neki a barna?

A kisasszonyok ugyan nem a legnagyobb rokonszenvennel viseltetnek a kérdések iránt, hanem ezek prózai lények, akiknek nincs érzékük a poezis iránt és nem tudják megérteni, miért is ne aludjanak május elsején is.

Debreczenben vannak ilyen május elsejék nagyon szép számmal s kiket a végzet valami szűk utczába rendelt lakni, áldják érte a megteremtőjét.

A katonaság gondoskodik arról hogy a polgároknak legyen valami kedves szórakozásuk.

Tradra, tradrarara.

Keserve sen nótázik a trombitás a katonák sora mellett minden hajnalban. Megszeketnek ettől az ablakok, riadnak fel az alvók.

Valtozatosság kedvéért aztán egy fél óra mulva recsegő dobszó veri fel az alvókat, a kik aztán 6 óra tájban igaz örömmel fogadják immár harmadizban a 7-es kuszárok privilégiumát, melyre a lovak lepkednek:

Csebogár, csebogár, sárga csebogár...

Debreczenben tehát van részünk bőven zenébe. Hanem azért mégis kíváncsiak volnánk arra, hogy a gyakorlatra induló katonák nem találnának ki a városból gyalog, akarom mondani zeneszó nélkül?

* **A kalapács.** Amit ő végzett néhány társával, anuak van valami köze a történelemhez is. A tavaszon kezdte a mi kis kalapácsunk a munkát többi társaival, koppant... koppant... és eltünttetett egy nagy foltot Budapest közepéről, egy nagy terhet a magyar ember lelkéről... A kis kalapács! Kipegett, kopogott tavasztól mostanáig és eltünttetett egy nagy épület kolosszust -- a Najgebájt. Es most pihen. Mi váltottuk meg őt a pihenésnek a tötmunkás kezéből. Többi társai elterget rombolni, alkotni tovább, csak ő pihen egyedül. Elnézük mi is a kis aczel darabot és várjuk, lessük, hogy megszóljalon. Mert mi bizony kezdjük, faggatjuk.

— Édes kicsi kis kalapács, hát szólj, mondjad, beszéljed el nekünk, mit sutogott a kő — Najgebáj köve a mig ott fejtette a talapos éled? Mit susogott a szellő rezzenése ott a boltozatos kazamaták körül? Hallottad a szellem sóhajtását, siró panasza, mikor az ő czellája, az ő siralomháza ütköző fájáról fejtette a köve? Nem üzent semmit a kő, amelyet az ő lába érintett, amikor vitték... vitték... ki a veszélyhelyre? És a többi czella kőkoczkái között nem hallottad a szellemek sirását, elfojtott néma sóhajtását? A kis aczel darab nem halja, nem érti a mi beszédünket. — Csak fekszik, érzeketlen, némán.

— Feküdj kis kalapács, nagy munkát végeztél tavasztól mostanáig. Lebontottad azt a nagy sötét kőkolosszust, amely terhével nem ott a földön, hanem a lelkünkön feküdt. Eltűnt, nincsen. Bár ne is lett volna! — Te bontottad le, pihenj hát az örökkévalóságig.

* **Debreczeniek Sztoósz-fürdőben.** Városunkból oly sokan mentek fürdőbe az ide, hogy mindenikbe jutott debreczeni. több vagy kevesebb számmal. A bájos völgyben fekvő forrádus sztoósi fürdőben is sok debreczeni ismerősünk keresett üdülést vagy gyógyulást e nyáron. A fürdővendégek névsora szerint

ott vannak: Hegedüs István kir. törv. bír., Antonovits Oszkár százados nejével, szigeti Vass Gyuláné kat. becsőbiztos neje, Vecsey Imre tb. főjegyző, Roncsik Lajos tanácsnok fiával, Jaszencsak Sándor tanár, Keki Sándor ne leányával és Medgyessy Piroskával, Schwarz Daniel kereskedő, Vámos Károly kereskedő, Nagy József könyvvezető, Kuczor Mihály kereskedő, Marx Józsefné fiával, Horvath József nejével stb. A fürdő tanulmányozása céljából ott időzött rövid ideig dr. Bruckner Ernő m. á. v. egészségügyi tanácsos is nejével és Szücs Violával. Mulatságokban sincs hiány e kellemes gyógyhelyen, így vasárnap, egy építendő kápolna javára bazárt rendeztek a fürdőző hölgyek, mely igen szép anyagi sikerrel és a legpompásabb táncmulatsággal végződött. Érdekes, hogy a világhírű Nothnagel bécsi orvostanár, számo beteget küldött az ideig is Stoószra, holott a magyar orvosok még mindig szívesen ajánlják az osztrák fürdőket.

* A derecskei dalárda kirándulása.

A derecskei dalárda egyesület minap tért vissza fenyéren sikerült kirándulásáról, melynek célja az erdélyi hegyek s a gyönyörű fekvésű vidékek megtekintése volt. A kirándulás alatt bejárták Brassót, Predeát stb. sőt Sinajában az oláhok gyönyörű fekvésű fürdőhelyén is voltak, hol a román királyné szokta a nyarat eltölteni. A dalárda a legjobb hangulatban tért vissza.

* **A titokzatos idegen** A Hungaria kávéház egy asztalához tegnapelőtt egy körszakallas t i t o k z a t o s i d e g e n telepedett le. Az asztalnál ült néhányan akik bizalmatlanul tekingettek a jövevény felé. Az pedig mintha észre sem venné a kellemetlen tekinteteket, mindinkább k ö z e l e b b huzódott a társasághoz, hol már arról tanakodtak, miképen rázhatnak le magukról a tolatkodó idegen.

A körszakallas, akit a rövidség kedvéért (nem a termete, hanem a név rövidsége) egyszerűen Titokzatos Idegennek fogunk nevezni, megszólította az egyik fiatal embert:

— Szervusz!

— A! szolgája — vélte a fiatal ember és huzódott távolabb, mert a Titokzatos Idegen valami véres fenyegető hangon beszélt.

Vegre mégi bátorságot vett magának és megkérdezte félre nem érthető accentussal:

— Ki légyen az ur?

— Szű, pszt, mondotta a Titokzatos Idegen és integetett kezével, lábával, szemöldökével.

— Ki légyen az ur? hangzott ismét a kérdés.

— Én vagyok.

— Azt akarja mondhatja, csak hogy nem hiszük.

— Bizony isten, egy kövér gördülő könyvespúr gurult végig az orcáján, — bizony isten.

— Elbizzuk no, ne sirjon. Hanem mondja a nevétt.

— Vun-csi, János, Szentes mondotta az idegen s egy pillanatra levette az álszakált.

— Szervusz János! üdvözölték jobbról balról:

Vun-Csi azonban szakállas és Titokzatos Idegenné vált és sietve távozott, mialatt kezével rámutatott a kávéház vendégeire és csöndesen elrebegette:

— A hitelezim...

Aztán eltűnt a legfeketébb éjhomályba.

* **Felfüggesztett munkaszünet.** A kereskedelmi miniszter tekintettel arra, hogy Bismarck meghalt a politikai lapok nyomtatási és előkészítési munkájára nézve a vasárnap munkaszünetet tegnapelőtt Budapesten felfüggesztette.

* **A nemzetiségi ifjak fenyegetése.** Egygyű diakirefanak látszik az a következő enyegető írás, melyet a Nemzeti Szövetség

elnöke kapott a nemzetiségi ifjak állítólagos végrehajtó bizottságától:

Uram!

El-get tartunk es szenvedtünk, a magyar már tönkre tette a nemzetiséget, kulturáját és életét. Jól tudjuk az aljas célt, melyért a magyar liga alakult. Őő nem fognak czébet enni. A mai napon tartott titkos gyűlés halálra ítélte a nemzetiségek legnagyobb ellenségeit, nőherait. Halálra ítélte: Jeszenszky Sándor min. tanácsost, dr. Herczegh Mihályt, a magyar liga elnökét, Pazmány Dénest, Rákosi Jenőt és dr. Brivachy Gézat, a magyar liga főtákarát.

A nemzetiségi ifjak végrehajtó bizottsága. Herczegh Mihály a levelet rögtön átküldötte a főkapitánysághoz.

* **Gyümölcsszállítás.** Az államvasutak fölhívást intéztek a gyümölcstermelőkhez, hogy fejtsék ki a szőlő s általában a gyümölcsszállításra használandó vasuti kocsikra vonatkozólag véleményüket es kívánásaikat. Egy ismert szakember a következőket ajánlja:

Hogy a csemegeszőllő es gyümölcs minél gyorsabban es sértetlenbb állapotban érjen ren elérés helyere, intézkedni kellene, hogy nemcsak a személy, de a gyorsvonatok is kedvezményes áron szállítsák előre bejelentett termelési helyéről, illetve a legközelebbi vasut állomásra a szőlőt es gyümölcsöt. A szőlő es gyümölcsszállító teherkocsik ruganyos párnákkal akkent legyenek elatva, hogy több ilyen párna egymástól körülbelül 70 cm. magas sagban helyeztessék egymás fölé, mialtal a részint kosarakban, részint ládáknban csomagolt szállítmányok egymás mellett kényelmesen elhelyeztetők. Tudvalevőleg a merev rázkódás tongalja leginkább a szőlő es gyümölcsszállítmányok epségét, különösen, ha hosszabb utra indítottak, az ilyen ruganyos párnák eliben teljesen elejét veszik az ilyen rázkódásoknak. Fontos még a gyümölcs elcsomagolása is a termelő részéről es e tekintetben leginkább ajánlanám, hogy a csemegeszőllő küldeményeket tartalmazó kosarak belseje puha pergamen papírral legyen bevonva, hogy a küldemény a levegő behatása ellen is óva-sék. A gyümölcsszállításnál pedig lehetőleg selyempapírba burkolják be az egyes darabokat. Az államvasutak igazgatóságának intézkedni kellene továbbá, hogy az ilyen gyümölcs állítókoosk ki es be kapcsolása óvatosan, minden nagyobb rázkódás nélkül történjen es végül a ki es berakást teljesítő közegek a legnagyobb óvatossággal es elővigyazattal járjanak el. A rendeltetési állomás n a gyümölcsöt lehetőleg teljesen elzárt es gummikereken járó kocsikon szállítsák el a vasutól, hogy a rázkódás itt is ellensúlyoztassék.

* **Petőfi halála.** Ma van a negyvenkilencedik évfordulója annak a gyásznapnak, melyen Petőfi Sándor hősi halált szenvedett a fehéregyházi csatásikon. 1849. július 31-én volt a seregvári ütközés. E napon látta utoljára a lehunyo napot a népjog ihletett költője es aztán eltűnt, mint valami mithoszi alak, Senki sem látta többé. A vére-nap eseményei föl vannak már jegyezve szemtanúk elbeszélése alapján a történelem lapjain, de Petőfi Sándor utolsó perczeiről nagyon elentmondók a följegyzések. A mai évfordulón alkalmoszerű az a hírás, melyet egy szemtanu: Matskasy Antal elevenit föl a Történelmi Lapokban, s amelyből mi is közöljük a következőket:

1849. július 31-én — írja a szemtanu — alkonyatkor azt a parancsot kaptam Bem-től, hogy menjek vissza es a municziós szekerekről hanyassam le a bort, palinkát stb. Lovam sarkantyuba vettem, hátrafele vágta tok, miközben a fehéregyházi utonállók által kibolt serfőző udvarán egy zöld szekeren találok ülvé Petőfit, a ki kérdé tőlem, hogy hova szaladok. Emondtam a rendeletet, hogy a bort a földre kell öntenem. Erre Petőfi elővette kulacsát es arra kért, hogy töltsen meg azt s hozzak neki egy kis bort. Én a kulacsot egyik kezembe tartva, tovább vaggattam s megpróbáltam a sörház mellé felállított három padból, egy kis cseber vízből, tán három orvosból álló kórháznál a szükséges rendet felállítani. A sebesültek oly nagy

mérvben tódultak az orvos kra, hogy egy se működhetett. Egyik is, másik is kiabált:

— Orvos ur! az én sebemet kösse be, az én vérem állítsa meg!

Ily tolatkodók ellen erőszakot kellett volna használnom ha a Petőfi kulacsa nincs a kezemben. Mégis készítettem egy négyzetgőt s csak annak volt szabad az orvos elé lépni, kit maga az orvos a négyzetgőn keresztül hívott be a körbe. Megtöltve a kulacsot, híven vittem vissza Petőfihez a zöld fedél alá. Alig tíz percze rá megtörtént az ellenség kirohanása s utól erre Petőfit is a végzete. Az utolsó korty bort én nyujtam neki es azután Bem apóhoz siettem. Midőn a muszkák kirohantak, Bem apó a szekerehez ment talán azért, hogy onnan térkepet vegyen ki, Mi csak azt látuk, hogy az öreg hat kozák körülvette, de nem bántotta. Mire mi vedelmere siettünk, a kozákok már elszaladtak. Mikor általában lett a futás az öreg Bem minket menekülőket követve százszor is mormogta:

— Huron, huron huron.

Mikor mutattuk, hogy mi nem a minket üldözö kozákoktól szaladunk, hanem az elbünk kerülő 2000 muszka elől, odasem akart nézni. Az öreg apó előtt szaladva, láttuk, hogy fenn az oldalon egy magyar futárt beer hat kozák, kik öt rendre tamadták. Ki elhullott ki sebet kapva, ki nem merve támadni a magyar vitézt, visszatért. Rövid időre üldözöbe veszi 16—18 számból álló csapat meg egy kozák. Ezt látva mellett-m szaladó bajtársam elkáromkodja magát, mutatva hogy:

— Ne az a hunczut, azt hiszi, hogy 18 nem elég annak az egy magyarnak a legyőzésére.

Midőn a kozákok magyarunkat beérték, láttuk, hogy nagy lovával magasán állott s alatta a mély utban álltak a kozákok. Csakhamar magyarunk leborul, nem tudhattuk a nagy tavóság miatt, hogy — Petőfi volt. Hónapok mulva, miut menekvőt meglátogattott egy te-tvérem, aki elbeszélte azt, hogy maguk a muszka tiszték, a seregvári ütközetnél látva azt, hogy egy magyar miily vitézül menekül meg hat kozáktól s látva, hogy egy nagyobb csapa kozák üldözi, rendeletet küldöttek egy embertől, hogy azt a vitéz magyart meg elve hozzák el. De a parancs kesőn ért rendeltetése helyere mert Petőfi Sándor már halott volt.

* **A megfenyegetett Gyöngyös.** Heves- vármegye alspanja, Hellebrooth Bela, több ízben meghagyta Gyöngyös városának, hogy a közigazgatás kívánalmának megfelelő számvetőséget létesítsen s hogy a rozoga állapotban levő városháza helyett, egy a modern igényeknek megfelelő új városházat építsen, melybe a szétszórtan levő hivatalokat egyesíteni lehessen. C öngyös város az alspan meghagyását mind annyiszor visszautasította azon indokollással, hogy városháza építésére nincs penze, mert csak nem rég épített nagy költséggel egy polgári leányiskolát es most emel 140 ezer forintnyi költséggel egy állami főgimnáziumot. Hevesvármegye törvényhatósági bizottsága, leguóbb tartott ülésén ismételtén foglalkozott a renitenskedő Gyöngyös városával s a megyegyűlés, az alspan előterjesztésére kimondotta, hogy ha Gyöngyös város képviselőtestülete 30 nap alatt eleget nem tesz, a felsőbb hatóság rendelkezéseinek, ugy a képviselőtestület feloszlatja.

* **Segítség a zsidó papoknak.** A seregénysorsu zsidópapok egy részének nagy örömet szerzett a minap Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter. Háromezeröttszáz forintot juttatott az Izraelita irodához azzal az intézkedéssel, hogy azt a segítségre szorult zsidó papok közt elszámolás mellett belátása szerint ossza ki. Az iroda most küldi szét a pénzt azoknak a papoknak, akik szükségükben az irodához fordultak segítségért.

* **Kerekpárverseny Szolnokon.** A szolnoki kerekpárosok augusztus 1-én a szolnokbesenzzögi uton kerekpárversenyt tartanak. A

verseny sorrendje a következő: 1. Főverseny. 30.090 méter. Elsőnek díszes irókészlet s a hölgyek válszalagja. 2. Kezdők versenye 5000 méter. 3. Vendégek versenye. 10.000 méter. Verseny után este 8 órakor a Nemzeti szállóban társasvacsora lesz.

* **Tűz.** Veszélyessé válható tűz volt tegnap városunkban. Debreczeni József csonka utca 11 szám alatt lévő nádfedeles háza gyuladt ki. — Gyors segítség által sikerült a veszélyessé válható tüzet localizálni. A tűz keletkezésének okát a megejtendő tűzrendőri vizsgálat fogja megállapítani.

* **Könyv a nagyerdőről.** A Nagyerdő rövid, ügyes ismertetését tartalmazza egy csinos illusztrált füzet, mely mostan került ki Pető Imre tolla alól. A Nagyerdőről, az Alföld legzebb erdejéről nagyon csinosan beszél Pető. Könyve különben csak újabb kiadás, mert már régebben megírta és már meg is jelent volt.

* **Óriási orkán Verseczen.** Rettenetes orkán, vihar és jégeső pusztított tegnap este — mint tudósítónk írja — Verseczen, amelynek több emberelet áldozata is van. Hosszabb szárazság után este 6 óra tájban elsötétült a mennyboltozat, sűrű homokfelhő töltötte meg az utcákat, szélvész tépte ki a fákat és pusztította az épüeteket. Majd megeredt a jegge vegyes zuhogó zápor. Akiket megkapthatt az orkán, azokat elragadta. Embereket, állatokat a földre terített. A terhes szekerek felfordulva heverték az utcákon. Egy lépésnyire sem lehetett járni. Közben dörgött és villámlott mintha a végtélet közeledett volna. A honvédlaktanya egyik raktárának fedelzetét a falat az utcára dobta a vihar s az omladékok maga alá temette a gyakorlótérrel bemenekülő honvédek egy részét. Martisz Gyula honvédszázados és a legénységet úgy ásták ki a törmelék alól. A századosnak lába törött, azonkívül fején, arczán és kezén súlyos sérüléseket szenvedett. A legénység közül egy őrsvezető azonnal meghalt. Popovits sósdi illetőségű honvéd ma reggel halt meg. Jorga honvéd haldoklik. Életveszélyesen meg vannak s-besülve Schönborn és Pápás honvédek

A magyar tanítókhöz.

Főtisztelendő Zimándy Naczi törökbálinti plébános a «Néptanítók Lapja»-ban tanítói állásra hirdét pályázatot. Ez körülbelül azt jelenti, hogy a volt tanítója, mint hazafias érzelmű ember a faképnél hagyta a jeles plébánost s most olyan valakire volna szüksége a kit magához hasonlónak tudjon atyurni, a kinek hivatása lenne az ártatlan gyermeki lelkeket ugyanazon maszlaggal mérgezni meg, a melylyel ő a felnőtt hivatit már megrontotta. Mert hogy ezeket már megrontotta, az abból az egyszerű tényből világos, hogy még mindig bitorolja a plébánosi szeket, még mindig nem verte ki a saját népe a falujából, talán nem is akarja.

Elég szegény, hogy így van. Zimándy urnak még eddig a haja szála sem görbült meg, sőt egyre nagyobb merészséggel grasszál.

Ez az ur iskola-igazgatónak is hirdeti magát. Milyen lehet az az iskola, amelyiket ez igazgat? Hogyan tanítják ott a magyar történelmet? Mit tanítanak különösen Kossuth Lajosról? Tény ugyan, hogy valamennyi magyar történelmi tankönyv magasztalólag szól Kossuthról, mint a magyar történelem kimagasló alakjáról, másként nem is szólhat; de hihető-e, hogy a történelemnek ezt a részét így engedné tanítani Zimándy? Pedig kell, hogy Kossuthról tanítsanak. Nincs tehát másként, mint hogy már az iskolában is meg akarja hamisítani a történelmet. Vállalkozhatik-e erre magyar tanító?

Ne pályázzatok Törökbálintra katolikus kartársaim! Inkább legyen betöltetlen ott a

tanítói állás mindaddig, míg azt a minden emberi érzésből kivetkőzött papot el nem kergetik. Ez az első kérésem.

De vajjon elkergetik-e valaha? A felettes egyházi hatósága hyperloyalitásból moczczanni sem mer, a kultuszminisztert se nagyon bántja, hogy ilyen iskola igazgató is van az országban, ugyan hát a tanítósg hogyan merné háborgatni az ipsét? Legalább még eddig nem olvastam róla, hogy csak egy tanító-egyesület is kifejezte volna megvetését a Zimándy felett. Pedig nincs mit félnünk, sőt kötelességünk felemelni tiltakozó szavunkat épen nekünk, a kik hivatásunknál fogva is kell, hogy ápolói legyünk a hazafiságnak és üldözői a hazaáruló tendenciáknak. Fejezzék ki hát a tanítók is gyüle-eiken megvetésüket a Zimándy piszkosságai felett épp oly határozottsággal és oly batran, mint ahogy azt egyes törvényhatóságok, községek képviselő-testületei, kaszinók és népgyűlések már megtették, s tiltakozzanak egyszersmind az ellen hogy a nemzet becsületének ez a megrablója mint hivatalos személy valamely iskolába betegye a lábát.

Kell, hogy ezt a merénylőt, a ki kétségkívül egy sötétben dolgozó tikos bandának aljas zsoldosa, a társadalom minden rétege addig üldözze, míg csak az áldott levegőt szivja.

Egy tanító.

Színház.

Színészet N. Károlyban. Kunhegyi Miklós szatmári színgazgató aug. 1-én kezdi meg előadásait N-Károlyban. Színre kerülnek: Conlisset ur, Oroszlán vadász, Nióbe, Folt, a mely tisztit, Ördög mátkája, Kukta kisasszony stb. A társulat, melynek primadonnája Forrai Ferike, nagyon jó tagokból áll.

Folt, amely tisztit. Vasárnap este kezdette meg Komjathy János igazgató társulata a két hónapra terjedő működését M.-Szigeten, hová már előző napon egybegyűttek a vakációzó színészek, kik egy hónapra eszakadtak volt el egymástól. Echegaray drámájával: »Folt, amely tisztit«-tel kezdte meg a társulat a két hónapra terjedő saiont. A közönség, melynek csak ritkán nyílik alkalma, hogy színelőadásokat lásson, érthető érdeklődéssel fogadta őket. A színikör megtelt közönséggel és elég jól is fogadták az előadást, valamint a színészeket, kik közül sok tapsokat aratott Fái Flóra és Halmi Margit. Vidort, Tanayt, Szentest is szívesen fogadta a közönség. — Szathmáry Árpád egyszerű művészi játékát pedig halás ovációkkal köszönték. Komjathy a két hónapra zenekart szervezett, mert katonazene városukban nincs.

Művészestély Bártfán.

Julius hó 31-én ismét művészestély volt a kies fekvésű Bártfán, hol annyi debreczeni fürdőzik. A művészek közül különösen Tollagi Adolfot, a népszínház kiváló komikusát, a nagy művészettel előadott tréfás parodiáért zajos tepsokkal jutalmazta a szép számmal megjelent fürdőközönség, mely tapsokból bőven kijutott Diossyné Handel Berta az operaház és Delli Emma a vígszínház kitűnő művésznőinek.

Megemlékeztünk már a multkor a Bártfán tartott hangversenyéről, melyben csakis debreczeniek működtek közre. Ehhez még azt jegyezzük meg, hogy Friedmann József ur, akinek nagy sikeréről akkor is megemlékeztünk a fürdőközönségtől egy díszes habérkoszorút kapott,

Egy fakó ujságlapról.

(Harmincz éves emlék)

Debreczen, aug. 2.

Még mindig napirenden van a Hortobágy öntöző csatornájának kérdése. Napirenden van, ami más szóval annyit jelent, hogy kis és nagy bizottságosdit, meg helyszíni szemlécskéket játszanak vele időtöltésből. Pedig nagy és jelentőségteljes volna ennek a kérdésnek a keresztülvitele.

Sietni azonban kár, sőt valóságos véték. Meg aztán néhai jó Pató Pál ur is kimondotta már régen azt az ismert alapigazságot, hogy:

»Hej; ráérünk arra még!

Világos, hogy ráérünk, hát csak kis és nagy bizottságosdit játsunk szépen, szorgalmasan.

Olyan csekélységek csaknem alterálnak, hogy a város egy óriási jövedelmi forrástól van elzárva, mert a Hortobágy termékenységét, jövedelmét tetemesen fokozná ez a csatorna.

Aki a mezők lilomjait, a balett virágait rázza, majd csak gondoskodik nemes Debreczen városáról is. Más ugysem törődik vele.

A »Debreczen«-nek ezelőtt harmincz évvel megjelent száma adja nekünk ezeket a gondolatokat.

Harmincz év és egy nap előtt jelent meg lapunk második száma, mely befejezéshez közel álló tervnek mondja a Hortobágy öntöző csatornáját.

Harmincz éve. S ma éppen ott állunk, mint akkor. Semmivel sem közelebb. Az idő tova rohan feltartóztatlanul, de Debreczen nem vesz róla tudomást, Egyszersem ignorálja.

Nem tudunk ellentállani a kísértésnek, hogy szóról szóra ide ne iktassuk a Debreczennek ezelőtt harmincz évvel és egy nappal megjelent ezt a cikket, Melynek címe:

Érdekeink Debreczenben.

Debreczen, ezen 17—18 □ mértföldnyi közvetlen folytonosságban levő határral bíró város, pusztára ültetve, hol sem hegy, sem folyam nem frissíti a levegőt, hol még ezelőtt néhány evvel vasuti közlekedés sem volt, a mennyire a történelem utmutatása szerint vissza lehet menni a mult időkre, mintegy 800 év óta áll fenn, mint már nevezetes község.

Fennmaradására lakosainak ezen eredeti magyar fajnak szívósságán kívül, mindenesetre sokat tett földének jósága és sokasága, a mi előljárósága körültekintő s mintegy hagyományyszerű buzgalma által folytonosan szaporodott, úgy, hogy Debreczen minden gazdaságát bő és kővér legelőföldének köszönhette, amely gulyáinak és méneseinek kevésbe kerülő de elegendő taplálékot szolgáltatott, habár a Tisza árjai olykor elönték a legelőt, úgy, hogy onnan ki kelle verni a jószágot, még ezen csapas is részint haszonnal járt, mivel az ár elvonulásával ismét és pedig sokszor jóval gazdagabb lón a legelő, részint könnyen elviselhető volt azon szerencsés körülményeknél fogva, hogy a legelőről kivert lábas jószágokat nem kellett sem elvesztegetni, sem idegen határra hajtani, mert a város körül elterülő 45.000 hold erdő s kaszáló föld menedéket adott a gulyáknak és nyájaknak. Szerencsés körülmény vala ez mindig e nagy pusztaságban, azért is, mivel a levegő merseklésére s így az egészségi állapotra is nagyszerű befolyással volt a nagy erdőség.

Távol legyen, hogy az újabb időben, a

jószágtenyésztésre nézve kedvezőtlen viszonyokat egészen a Tiszaszabályozásnak tulajdonítsuk; hanem azt, mint tény kell felemlenünk, hogy az 1852. év óta — midőn a töltés Polgarig elkészült — az aszályosság folyvást növekedőben van s a jószágtartás mind több nehézséggel és áldozattal jár.

Azonban véteknék, aki a Tiszaszabályozási vállalatot, vagy annak kezdeményezőjét gr. Széchényi Istvánt kárhoztatná.

A Tisza árjainak elvétele s az árnak kitűt földék mentesítése csak felmunka.

Széchényi megmondta, hogy a víz szabályozásnak a végeredményben főcélja az, hogy a szabályzott víz főlegleg csatornákon a földekre lehesen vezetni, midőn az szükség.

Az a kérdés merül fel azonban, hogy vajjon kivihető-e az, hogy a hortobágyi szikes legelők a Tiszán építendő zsilip s onnan kivihető csatorna útján megöntöztesse?

Ezen gyakorlati kérdésre sokan nemmel felelnek, azt állítván, hogy magasabban áll a Hortobágy mint a Tisza medre, annál fogva a víz feléle nem folyhatván, a terv kivihetetlen volna.

Nem lévén szakértők, érdemileg nem bocsáthatunk e tárgy körül részletekbe, bár a tudomány ma már a víz fölemelésének nyitját is kitalálta, csak azt jegyezzük meg természetesen eszünkkel, hogy ha a Tisza árjai a szabályozás e öti időkből találtak utat magoknak melyet a Hortobágy hidján innen is, a Kadarecs körülig jöhettek: a mesterségesen asandó csatornák, melyek alantabb fekvésűek lesznek, mint az árvizes időkből a legelők felszíné vala alkalmasint elvezetik a vizet addig, meddig az árvizek jartak, ha ugyan van vagy lesz a Tiszában.

És az a másik fontos ellenvetés a csatornázás ellen, hogy tudniük, ha a Tiszának nem lesz vize, bizony a csatornának még kevésbé lehet.

De az ellenvetés csak kivételes esetekre állhat meg. Mert ahol nincs, ott ne keress, természetesen azonban, hogy évtizedeken át ne legyen víz a Tiszában, az nem is képzelhető, ha tehát csak annyi ízben lesz is, mint volt a hánysszor szabályozás előtt a Tisza kiöntött: már akkor lehetetlen, hogy az öntözés használat fogantatható ne legyen.

Annál fogva üdvözöljük Debreczen város közgyűlésének azon határozatát, hogy a Tisza Körösi csatorna kiépítését a miniszteriumnál szorgalmazni, egyúttal pedig a gazdasági bizottmányt az iránt megbízni jónak látta, hogy adjon javaslatot mit lehetne tenni addig ss. magán vállalkozás útján a hortobágyi legelő öntözésére nézve.

CSARNOK.

Utközben.

— Regény egy kötetben. —

Irtá: **TAMÁS JÓZSEF.**

40.

Elment. És Márton is megindult kifelé. Gondolta, hogy majd érte küld a holmijáért. Mert érezte, hogy ide vissza többé nem jön. Nem jön soha. Bantónak, idegennek látott minden falat, minden zúgot.

Undort érzett, utálatot. Látta a leányt kifestet, kormos arczával a helyében annak a kis szomorú szöke teremtesnek és elfogódottságot érzett a szíve körül.

Ment lefelé a meredek lépcsőfokon, érezte, hogy most utoljára. Valami üzi ellenállhatatlanul érte a helyről.

Merre lehet Anna? Csak erre gondolt és semmi egybre. Anna, Anna hanzott a név a fülsze és körültekintett merről jön. — Semmi, hallucináció volt csak.

Valami bizonytalan kínos sejtelem bántotta. Hol lehet Anna? És megreszkett erre a kérdésre a szíve.

Leért a kapu alá. Megszólították emberek, akik tanakodva állottak egy csoportban.

— Instálom, itt laknak a czuczilisták?

— Csak itt laktak.

— Aztán hol vannak most? Keresnének őket?

— Hol? Biz azt nehéz volna megmondani. Talán sehol.

— Kár tréfálni a szegény emberrel.

— No aztán minek keresik a szoczialistákat?

Az emberek összenéztek, hanem egyik sem szólott egy szót sem.

Márton látva, hogy nem felelnek, menni készült.

— Uram, uram, szólott utána az egyik, segítse a szegény embert. — Nem tudjuk a dolgunkat.

— Feljöttünk a választás miatt.

— Miféle választás? Adja szaporábban a szót.

— A választás, képviselőt választanánk, a miénket egyonlítotték.

— Bárbajozott, mondotta egy másik.

— Nagy harsányiak? — kérdezte Márton.

— Az, onnan jövünk.

— Jelölté? — Jelölté.

— Aztán mit akarnak a szoczialisták?

— Jelöltet. Mivel mi is czuczilisták

volnánk?

— Ugy, aztán miért szoczialisták.

— Nehéz az élet uram.

— Amugy könnyebb lenne?

— Csak fordul valahogy. Rosszabb nem lehet.

— Nem lehet, bölöngatnak az emberek.

— Az egyik ember kopott kis jegyzőkönyvet vett elő és abból olvasott egy nevet:

— Halász Márton tekintetes ur.

— Én vagyok.

Az ember folytatta tovább a mondatot: aztat keressük. Csak mikor élmondotta vette észre Márton közbeszólását. Bizalmatlanul huoyorgatott és újból kérdezte:

— Halász Márton tekintetes ur?

— Mondtam, az. Mit akarnak.

— Hát a jelöltséget szántuk a tekintetes urnak. Halász Márton tekintetes urnak igazította ki a szavait, mert nem igen hitt Márton szavainak.

Há u ról valaki megszólította:

— Halász ur.

Visszafordult. A levélhordó volt, egy levelező lapot adott Mártonnak, rajta csak két sor apró betűkkel ráírva:

Csak magának mondom, hozzá mentem vissza. Anna.

Könnyen, mélyen lélegzett fel Márton, mikor olvasta újra meg újra ezt a két sort. Nem tudott egybre gondolni, mint hogy Anna el, él.

Nem is fájt, hogy vissza ment ahhoz az emberhez, aki eldobta magától és elfogja dobni újból.

— El.

— Tekintetes ur szólította a harsányiak szónoka Márton: Megvolnánk, ha mondaná hogy így vagy úgy.

— Folyt. köv. —

Szerkesztői üzenetek.

B. O. (Helyben.) A katonai és a honvédevelő intézetek felvételi vizsgáira való behívást csak a pályázatok lejártá után küldik ki az illetékes katonai hatóságok. Addig tehát nyugodtan kell várni.

N-y. Sorsjegye nem nyert.

Márton. Kivánságát nem teljesíthetjük, mert *Utközben* című regényünk egyelőre könyvalakban nem lesz kapható. A pénzt visszaküldtük.

Omár. Elvesztette a fogadást. Ha a dákó posztot szakít, az esetben a lökés nem érvényes. — Lehet.

Ö. Budavár. Téved, Rapoli sem a konfettihez, sem a szereputinhez nem hasonlít. Rapoli joungeur, kinek bravuros mutatványait bámulják, de vele dobálózni nem lehet.

Uhu. Az mindig attól függ, hogy hol kaptust.

M. Gy. A legutóbbi versek határozottan gyöngék. Ráér még arra, hogy állandóan verseket írjon. A siker ne tegye elbizakodottá. Hanem azért csak kitarthat.

Nyilt-tér.

Minthogy a tavasz előrehaladásával csecsemő, gyermeket és felnőttet egyaránt fenyeget a járványok veszélye, ismét csak a minden alkalommal hálásan fogadott

MOHAI

ÁGNES-forrásunk

vízének használatát ajánljuk. Egyrészt mert olcsó, igen kellemes és tiszta ivóvíz lévén, a tavaszi és nyári évszakokban kedvelt élvezetszerként szerepel, másrészt, mert dus szénsavtartalmánál fogva, specífus óvószer is a tiphus, cholera és a gyermekek tiphoid-szerű tavaszi-nyári hasmenése ellen. Ehhez járul még hogy a csecsemőt is megvédi az ilyenkor nagyon veszélyes hurutos bélbántalmak ellen. míg szoptatója e víz használata folytán nagyon kedvező összetételű és bőséges tejet nyer. A már meglevő gyomor- és bélhurutot gyermekeknél és felnőtteknél gyógyítja. Kellemesen hatván be szénsavánál fogva a gyomor és bél idegeire; a gyermekek lázas megbetegedéseinél pedig nélkülözhetetlen hűtő, hüghajtó és a szomjat csillapító hatásánál fogva.

— Kedvelt borviz. —

A mohai Ágnes-forrás
kezelősége.

Főraktár:

Édeskuty L.

cs. és kir. udvari szállító

BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 8.

Kapható minden gyógytárban,
fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Törlesztéses jelzálog kölcsönök

helybeli bármely utcában fekvő rendes bér vagy lakházakra legjutányosabban és legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók.

Fodor Jenő

bankbizományi ircaja Hunyadi és Barna utca sarok (Kornis-ház). Ugyanott földbirtokokra is legelőnyösebb kölcsönök eszközöltenek.

MI DOHÁNYOSOK

kinyilatkoztatjuk ezennel nyilvánosan es mindazok, kik egy jó pipa dohányt szívni óhajtanak, tudtára adjuk hogy ez csak a „Mörathon”-nál lehetséges.

Mi az „Mörathon”?

„Mörathon” aromatikusan növény, amely a dohány közé kevertetik, a füstnek pompás illatot ad, amely a nicotin ártalmas hatását megszünteti és ezért egészséges.

Füstölők! Próbá játok a „Mörathon”, kérjete mindenütt „Mörathon”, mert aki valaha „Mörathon” próbált, az „Mörathon” nélkül nem füstöl.

A dohánytőzsdék kivételével mindenütt kapható. Ahol nincs rakár, 1 frt 26 kr. utánvétellel franco a fősztéküldő által:

Mörath drogueriája

„Zum Biber”, Gráz.

Viszonteladónak jövedelmező. Eredeti csomag 30 kr. Próbacsomag 10 kr. — Számtalan elismeres.

Főraktár:

Felix Griensteidl, Wien, I.,

3. Somenfelsgasse 7. Telefon 3491. sz.

Üzleti könyvek nagy raktára.

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Ajánlkozik:

nyomtatványok elkészítésére

kereskedők, gyárosok és iparosok részére.

Levélpapir czégnomással

1000 drb. 3 frt 50 krtól feljebb.

Levélboriték czégnomással

1000 drb. 2 frttól feljebb.

Monogrammal ellátott

Lakadalmi és báli meghívók.

Eljegyzési kártyák

nagyon olcsón.

Névjegyek

Tánczrendek

Számlák

Jegyzékek

Üzletjegyek

Körlevelek

Árjegyzékek

Müsorok

Zárszámadások

Évi jelentések

Dombornyomásu galvanizált remek

reklam falragaszok.

Pinczérszámlák, bor és sörczimkék.

Menu kártyák a legdiszesebb kivitelben.

Regények, elbeszélések, költemények.

Tudományos és szakmunkák előállítása.

Rovatos iverk, tabellák.

Részvények, szelvények.

Elsőbbségi kötvények, értékpapírok.

Diszesen kiállított étlapok.

igen mérsékelt árak mellett.

Ruggyanta bélyegzők igen olcsón.